

ה'אלחזר'

עלון לשבת קודש

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת
לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי

נושא השבוע: דיני ממונות (יא)

י' באב תש"פ 1335 (שנה כה')

ההפטר: "נחמו נחמו"
(ישעיה מ')

פרשת ואתחנן – שבת נזבחו

"ולא תגזול" (ה, יז)

מדוע הוצרכה תורתנו הקדושה להזהיר אותנו שוב ושוב במספר מקומות בתורה [שמות כ, ויקרא יט] לא לגנוב ולא לגזול? משיב על כך המסילת ישרים (פרק יא): אע"פ שבכל העבירות משתדל היצר הרע להחטיא את האדם, יש עבירות שהטבע מחמדתן יותר ובהן מראה לו היתרים, אשר על כן יצטרך בהם יותר חיזוק, שכן אמרו חז"ל (חגיגה יא): "גזל נפשו של אדם מחמדתן ומתאוה להן, ולכן לאוים רבים נאמרו בגזל: "לא תעשוק", "לא תגנוב", "לא תגזול", "לא תכחשו", "לא תוננו איש את עמיתו". כללו של דבר כמו שחמדת הממון רבה כן המכשולים הנובעים ממנה רבים וכדי שיהיו ידי האדם נקיות מהם עליו להיזהר מאוד בכל מעשה שעושה.

"ואלהבת את ה' אלוך... ובכל נפשך ובכל מאודך" (ו, ה)

"בכל נפשך" – אפילו נוטל את נפשך, "ובכל מאודך" – בכל ממונך. (רש"י)
לגבי ממונ לא נאמר "אפילו נוטל את ממונך" כשם שנאמר "אפילו נוטל את נפשך" לפי שכל כוונתם של דברים: אפילו שיש לאדם ממונ הרבה והוא שקוע בעסקים הגורמים לו טרדות מרובות ומביאים אותו לידי כך שישכח את ייעודו ותפקידו בעולמו של הקב"ה, בבחינת "וישמן ישרון ויבעט", גם אז עליו להישמר שלא כך יהיה, ועליו לאהוב את ה' יתברך ולקיים מצוותיו ותורתו ולזכור כי ממנו כל העושר "כי לי הכסף ולי הזהב נאום ה'" ובכוחו ליטלו ממנו.

"נזבחו נזבחו עמי" (מיתוך ההפטר)

אומר הקב"ה: אתם עם ישראל, כשאתם טובעים בצרות, מבית ומחוץ התנחמו בדבר אחד: סוף סוף אתם "עמי", אינכם מופקרים לגורל הטבע חס ושלום...!
מה שקורה לעם ישראל, הכל מכון מלמעלה, אבל זכרו ישראל כי אין זו חלילה נפילה שאין לה סוף, הקב"ה מחזיק את ה"חבל"... בידו ומוריד בדיוק כפי שקבע... אבל אל נא ניפול ברוחנו, נזכור נא, אנו עמו היחיד של הקב"ה, והגאולה בו תבוא גם אם תתמהמה!
"יאמר אלוהים" – ראו, אומר הקב"ה, וכי אינכם רואים גם בתוך מערבולת הצרות כי אני אלוהים? וכמה ניסים נעשים עמכם?! אם כן ודאי שלא אעזובכם, ועוד אנחמכם ואגאלכם - -

שתי סליחות

מעשה שהיה

היינו נשואים 10 שנים ולא זכינו להיפקד בילדים. אחרי שפנינו אל כל הרופאים ואל כל הרבנים החלטנו ללכת שוב לרבי חיים קנייבסקי שליט"א שאמר כבר בתחילת הדרך בפסקנות "יהיו לכם ילדים", הוא רק לא אמר מת, והפעם רצינו לדעת מה עלינו לקבל על עצמנו כדי לזכות לכך. פניתי לרבי חיים סיפרתי לו מה עובר עלינו, רבי חיים שמע שוב ואמר: "אם ירצה השם, יהיו לכם ילדים" ואז שאלתי: "במחילה מכבודו, איזה דבר אנחנו צריכים לעשות כדי להסיר את העיכוב?", הרב חשב קצת ואמר, "סליחות", אמרתי לו:

ע"פ לוח "אור החיים" של אופק תל אביב * לא לדבר בתפילה * סוף זמן ק"ש לשבוע הבעלי"ט 8:39-8:41

יציאת ש"ר"ת: 9:02

יציאת שבת: 8:09

כניסת שבת: 7:19

"כבוד הרב, אנחנו אומרים סליחות, בוודאי", הרב אמר: "לבקש מחילה ממי שנפגע". כעת הבנתי, סיפרתי זאת לאשתי ושנינו התחלנו לחשוב במי פגענו אך לא הצלחנו להיזכר. ואז אשתי אמרה: "אולי לא פגענו, אבל יש מי שנפגע מאיתנו". התחלנו לחשוב ואז הגענו לבני הזוג כהן (שם בדוי) מדובר בבני הזוג ששדכנו ביניהם והיו מתארחים אצלנו ימים שלמים. שנה אחת הזמנו אותם לחג הפסח, היה זה חג ולאחריו חול המועד ושבת, הם עשו גשר ונשארו עד שבת. במוצאי שבת הגיעה אחותי עם בעלה ושני ילדיה ולמחרת הגיעו גם הורי. הבית שלנו על שלושת חדריו הכיל 4 זוגות מלבד ילדים והצפיפות הייתה גדולה. היינו בטוחים שהם יבינו את המצב אך הם פשוט חשבו שזה לא נוגע אליהם. אי נעימות גדולה הייתה שם, הערב ירד והם ישבו בסלון שבו היו אמורים אחותי ומשפחתה לישון, הורי התמקמו בחדר האורחים, בשלב מסוים אחותי שאלה אותם: "תגידו, למי אתם מוזמנים הלילה?", "אנחנו כאן" השיבה האורחת. "ואיפה, תשנו?", "איפה שישנו עד עכשיו", "אבל ההורים שלי ישנים שם", "אז כאן", "אבל כאן אנחנו ישנים", "מי אמר?", "הם הזמינו אותנו עוד לפני החג", אמרה אחותי. "אבל גם אותנו" השיבה האורחת, "נכון, אבל אני מבינה שהייתם כאן 3 ימים", "והחלטנו להישאר עוד יומיים" אמרה. "אז מה את מציעה לעשות?", שאלה אחותי. "בעלי הבית יחליטו", ענתה והסתכלה עלינו. שקט מעיק שרר ואז אמרתי, "תראי, אחותי מגיעה מעיר אחרת ואתם גרים כמה רחובות מכאן, אולי ביומיים האלה שהם כאן, אתם תהיו בבית שלכם?". "אז אתה מגרש אותנו?", "חלילה, אני רק מציע", אמרתי. "בסדר, הבנתי את ההצעה שלך", ופנתה לבעלה "בוא נלך, אין לנו מה לחפש כאן יותר". אשתי הציעה שאולי אנחנו נלך לבית שלהם והם ישנו בחדר שלנו, אבל היא "נעלבה" ושניהם עזבו את הבית, מאז עברו 3 שנים ולא נוצר שום קשר בינינו. "נלך ונבקש מהם סליחה".....אמרה אשתי וכבר למחרת הגענו אליהם ובקשנו את סליחתם, הם סלחו מיד אמרו שאנחנו צודקים כי לא הייתה לנו ברירה אחרת. לאחר מס' ימים התארחנו בבית מלון בשבת, בליל שבת כשנכנסתי לבית הכנסת עמד שם אדם והתבונן בי בעיניים כועסות, ניסיתי להתעלם אך הוא הוסיף להתבונן, בשלב מסוים ניגש אלי ושאל לשמי, השבתי לו. "אם ככה, אני לא יכול להתפלל איתך" אמר בקול רם וכולם שמעו. "למה מה עשיתי לך?", "מה עשית, אתה באמת לא יודע?", "לא, אני אפילו לא יודע מי אתה", "אתה גרמת לי עוגמת נפש נוראה והפסד כספי גדול, אני לעולם לא אסלח לך ואני גם לא אתפלל איתך", אמר והחל לארגן מתפללים שיצאו אתו למניין נוסף. ניגשתי לאחד מהם ושאלתי אותו: "במה הוא מאשים אותי?", "הוא אמר שהעללת עליו שהוא פגע במישהו ברכב, ואפילו העדת נגדו בבית משפט", כעת הבנתי מי האיש.

היה זה סיפור שהתרחש מס' שנים קודם, הייתי ברכב שלי וראיתי פקח רושם דו"ח לרכב יוקרה, הפקח עמד מאחורי הרכב ולפתע ראיתי אותו נופל ואת המכונית נוסעת. ניגשתי אליו כדי לעזור לו, אך הוא קם בכוחות עצמו, "ראית מה שקרה?", שאל אותי, "כן" השבתי, "תן לי בבקשה את הפרטים שלך כדי שאם יהיה משהו תעיד שהוא אכן פגע בי". מספר חודשים אחר כך הוזמנתי לבית משפט ונתתי עדות על מה שראיתי. לא ידעתי מיהו הנהג וגם לא ידעתי מה היו תוצאות המשפט, רק בבית המלון שמעתי מפי אחרים כי הוא קיבל קנס גדול ושלילה לחצי שנה וגם נאלץ לעבוד עבודות שירות וזה פגע בו יותר מכל. ישבתי עם אשתי והיא אמרה: "אני חושבת שמה שקרה לך זה לא סתם, אולי על זה דיבר רבי חיים קנייבסקי שאמר לבקש מחילה...", ניגשתי אליו אך הוא לא רצה לדבר איתי... שלחתי אליו כל השבת אנשים אך הוא לא היה מוכן לסלוח. היינו מוטרדים מאד, מעבר לבושות ולצער שהיו לנו ידענו כי אנחנו צריכים שהאיש הזה יסלח לי.... ומה שקרה יומיים אחר כך הוא בגדר נס גלוי ממש. הגעתי לעירייה לצורך סידורים, במעלית היו איתי שני אנשים, פתאום אחד מהם אומר "הנה

זה שעזר לי להעניש איזה אחד שהתחצף אלי", הסתכלתי עליו וזיהיתי את הפקח שנפל. חייכתי אליו שירגיש שאני אתו, המתנתי שהמעלית תעצר ויצאתי אחריו ואמרתי לו: "תגיד, מה נסגר שם?", "אל תשאל, הוא חטף קנס רציני ובקושי נחלץ ממעצר". "ומה הוא אמר לך שעשית לו את הקטע של הנפילה?". "אתה מכיר את אלה שמרגישים שכל העולם שלהם? באתי אליו והוא אמר: אתה יכול לרשום מה שאתה רוצה, רק אל תלכלך לי את השמשה עם הניירות שלך", אמרתי לעצמי: אני חייב ללמד אותו לקח, הלכתי מאחורה ועשיתי את עצמי נופל, הלכתי לקופת חולים וקיבלתי יומיים חופש, ואתה סגרת לי את הפאזל", "תקשיב, לקחת תפקיד לא נכון, היית צריך להיות שחקן, לא פקח", אמרתי לו. "זה בסדר, אני משלב את שניהם יחד, הוא לא הראשון שלי וגם לא האחרון". נפרדנו בידידות ולאחר שנעלם מהעין שלפתי את הפלאפון שלי מהכיס ובדקתי אם ההקלטה עבדה... והיא עבדה, משם הלכתי למשרדו של האיש שנגדו העדתי ושנכנסתי אמרתי: "אני קלקלתי, אני אתקן". השמעתי לו את ההקלטה, הוא לא האמין למשמע אוזניו ואני סיפרתי לו הכול, את מצבי המשפחתי ואת דברי הרב חיים קנייבסקי שליט"א שאנחנו צריכים לבקש סליחות... הוא התרגש כולו ועיניו מלאו דמעות, "אני מוחל לך בלב שלם, כעת אני משוכנע לגמרי שפעלת מתמימות, אמנם הסבירו לי את זה בשבת אבל עדיין כעסתי עליך... מחול לך, מחול לך, אמר ולקח את שמנו להתפלל עבורנו. העברתי לו את ההקלטה וסיכמנו שהוא יפנה עם עורך דין למשטרה ולבית משפט כדי לבטל את גזר הדין, יצאתי ממנו ישר לבית כדי לספר לאשתי על הנס הגלוי שהתרחש עימנו. ההקלטה אכן עשתה את שלה והצדק יצא לאור והסיום המדהים שחודש לאחר מכן אשתי נפקדה כנגד כל הסיכויים ונולד לנו בן, כיום הוא בן 19 ואחריו נולדו לנו עוד 6 ילדים. והמסר שלנו לכולם: "צריך לפייס גם אם אתם חושבים שלא פגעתם". (אנשים מספרים על עצמם 11)

הלכות גניבה גזילה [יא]

פינת ההלכה

א. אסור לגנוב או לגזול אפילו פחות משהו פרוטה בין מישראל בין מגוי, בין מגדול ובין מקטן (ש"ע חו"מ סי' שמה ס"א-ב, סי' קנט ס"א, ג).

גניבת דעת

- ב. אסור לרמות בני אדם במקח וממכר או לגנוב את דעתם (ע"פ ש"ע חו"מ סי' רכח ס"ו), ואפילו אם הקונה הוא גוי אסור לעשות כן (ש"ע סו). גניבת דעת פירושה הטעית הקונה בטיב הסחורה אע"פ שהסחורה שווה את המחיר בה נמכרה (משפטי התורה ח"ב ס"ג).
- ג. המוכר חפץ שיש בו מום או פגם כלשהוא ואינו מודיע על כך לקונה והקונה חושב שקנה ממנו דבר טוב ותקין ולבסוף מגלה שהחפץ מקולקל או פגום (ע"פ ש"ע חו"מ סי' רכח ס"ו), אף על פי שהמחיר ששילם למוכר שווה לערך הכלי הפגום, בכל זאת יש כאן איסור של גניבת דעת משום שהקונה חשב שקנה כלי תקין וללא פגמים ושהוזילו לו במחיר (סס בסמ"ע ס"ק ז, ואין למו מכשול לגר"א ישראלי ח"ט פ"טו ס"א). ואם שילם מחיר עביר כלי רגיל ושלם וקיבל פגום, הרי בנוסף לגניבת דעת עובר על איסור של גזל ממון [אונאת ממון] (סס).
- ד. אדם שנכנס לחנות ושואל את המוכר: מה מחירו של חפץ מסוים, והמוכר אומר לו: "בשבילך אעשה מחיר מיוחד" ובאמת לא עשה עבורו שום הנחה מיוחדת, יש בזה איסור גניבת דעת וגם איסור שקר (נתיב ישר לגר"א יאטח פ"לא ס"ה, משפטי ממון ח"ג ע"מ סט), ואין למו מכשול (סס).
- ה. ישנם בעלי עסקים שכאשר מבקשים מהם הנחה על חפץ מסוים הם טוענים שבקושי הם מרוויחים משהו על החפץ ואין באפשרותם להוזיל את המחיר, אם טענתם אינה נכונה ובאמת הם מרוויחים כראוי על החפץ, הם עוברים על איסור גניבת דעת ואיסור שקר (משפטי התורה ח"ב סי' יג ס"ג, ואין למו מכשול ס"ב).
- ו. בעל חנות, שידוע לו שלקוח זה שנכנס לחנותו דרכו לעמוד על המקח עד שיוזיל לו את המחיר, מותר לו לבקש ממנו מחיר יותר יקר על החפצים שמוכר, כדי שלאחר שהלקוח יתמקח עמו וינסה להוריד במחיר יתפשר אותו ויגיע עימו למחיר האמיתי, ואינו עובר בכך על איסור גניבת דעת (פתחי חושן לגר"א בליוא ח"ד פ"טו ס"ק כב, ואין למו מכשול ס"ג).
- ז. סוחר המפרסם שהוא מוכר במחירים הזולים ביותר בעיר, ואינו עושה כן באמת, הרי זו גניבת

דעת ושקר (משפטי התורה ח"ב סי' ז ס"ז) והוא הדין לגבי מי שמפרסם שהוא עושה "מכירת חיסול" או "מכירת סוף העונה", ובאמת אינו עושה כן (נתיב יוסף פ"ל ס"ה וס"ק ז, ואין למו מכסול ס"ד).

ח. הקונה תפילין בחזקת מהודרות ולאחר שנה או שנתיים לקח אותם לבדיקה והתברר לו שמעולם לא היו "מהודרות" אלא "כשרות", המוכר עבר על גניבת דעת שהטעה את הקונה לחשוב שהתפילין מהודרות, ואם לקח לו מחיר של תפילין מהודרות ונתן לו תפילין כשרות, הרי גם עוון גזל ממון בידו (שו"ת רבנות אפרים חלק ב סי' כ). מ"מ הרי זה מקח טעות ויכול להחזיר את התפילין ולקבל את הכסף בחזרה (ע"פ שו"ע חו"מ סי' רל"ב ס"ג, ע"פ ואין למו מכסול ח"ט פ"טו ס"כ"א).

ט. אם מכר מכונית שעברה תאונה ולא גילה זאת לקונה אע"פ ששאלו על כך, אלא שאמר לו שאם רצונו יכול לקחתה לבדיקה במכון, הדין הוא שהמקח קיים ואין הקונה יכול לחזור בו.

הטעם: כיון שהיה יכול לבדוק, והמנהג לבדוק במכון מתאים ולא עשה כן, משמע שנתרצה לקנותה גם אם יהיה בה מום, מ"מ המוכר עבר על גניבת דעת שהרי העלים מהקונה שהרכב עבר תאונה. ומן הראוי שישב לקונה חלק מהתשלום שקיבל היות ומכונית שעברה תאונה שווה פחות (עלינו לשבח ח"ד עמ' תרכ). והוא הדין כשהמכונית עברה תאונה גדולה והמוכר אומר שעברה תאונה קטנה, המקח קיים והקונה לא יכול לחזור בו. וטוב משום ועשית הישר והטוב, שהמוכר יחזיר לו חלק מהסכום שקיבל עבור המכונית (ויאזכור יוסף ח"ד סי' ק"א).

י. אין לצבוע כלים ישנים כדי שיראו חדשים (שו"ע חו"מ סי' רכ"ה ס"ט) כדי למוכרם כחדשים (עין שו"ע ס"ט) משום גניבת דעת (נתיב יוסף פ"ל ס"י) אבל מותר לצבוע את החדשים כדי לייפותם (סמ"ע ס"ק טו) או להבריקם מאבק (נתיב יוסף ס"י). וכן מותר לצבוע כלים ישנים כדי ליפותם אע"פ שמחירם עולה ע"י כך (שו"ע הר"ח חו"מ סי"ח), שהרי מתכוון למוכרם כישנים (משפטי השלום פ"ח ס"כז). ולכן:

יא. מותר לצבוע מכונית או לסייד דירה שעומדים למכירה (משפטי השלום ס"כז) דווקא כשרוצה לייפותם (ס"ט). אבל אסור כשרוצה להסתיר פגמים במכונית (עלינו לשבח ח"ד עמ' תרכ"א) או להסתיר פגמים בדירה כגון: רטיבות וכדו' (ד.ע.). משום גניבת דעת (ס"ט).

יב. מותר למוכר פירות וירקות לרחוץ אותם כדי שיראו טוב ואין זה עושה מישן חדש אך אם הירקות כמשו ומזליף ומרטיב אותם במים שיראו טריים נראה שאסור (נתיב יוסף פ"ל ס"ק יב).

יג. המוכר לא יערב פירות רעים עם יפים כדי למוכרם בחזקת יפים משום איסור גניבת דעת (משפטי השלום ס"כ"ה, נתיב יוסף ס"יג) וכל זה דווקא כשהמוכר נותן את הסחורה בלי אפשרות לבחור, כי הקונה חושב שכל הסחורה היא כמו שנראית לעין שהכל יפה, אבל אם הקונה בוחר את הפירות מותר למוכר לעשות כן, שביד הקונה לבחור את היפים ולהניח את הרעים (ס"ט ס"ק טז).

יד. במקום שרגילים לטעום ממאכל כדי לדעת אם הוא לטעמם ואח"כ קונים כגון: פיצוחים, ענבים, חמוצים וכדו' מותר לטעום. אך אם אינו רוצה לקנות ובכל זאת טועם יש בזה איסור גניבת דעת וגם גזל משום שהמוכר לא מסכים שיטעמו ואינו מוחל לו אלא רק למי שמעוניין לקנות (נ"ל ח"ד ס"א פ"כ תל"א ס"ט).

טו. מותר לבעל חנות לחלק מתנות למי שבא לקנות אצלו (נתיב יוסף ס"יח), וגם לקטנים מותר לחלק כדי להרגילם לבוא לקנות אצלו (שו"ע סי' רכ"ה ס"יח) ואין בזה חשש גניבת דעת [משום שגם סוחרים אחרים יוכלו לעשות כן אם ירצו] (נתיב יוסף ס"ט) וכן מותר להוזיל את המחיר ואין בעלי חנויות אחרים יכולים לעכבו בזה (שו"ע ס"ט).

זהירות ערלה!!! ניתן להתעדכן בטלפון 02-6517793 לגבי אחוזי ערלה [תקליט]

להלן רשימת פירות הקיץ שאחוזי הערלה מ-5% בשווקים הפתוחים

אפרסק מזן טיפה שטוח 5.7%, מזן ציפה אדומה מיט לידי 7.8% **נקטרינה** מזן ציפה אדומה 13.5%, ציפה לבנה אדום 11.6%, **פפאיה לאשכנזים** 80% **לספרדים** אינו בדין ערלה בכלל **צבר** 5%, **קרמבולה** 15%, **פסיפלורה (שעונית) לאשכנזים** 40% **לספרדים** אינו בדין ערלה בכלל.

לגבי אחוזי ערלה שחוששים להם יש אומרים (מר"ן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב ומר"ן רבי שמואל הלוי ווזנר) **מ-5% ומעלה ויש אומרים** (מר"ן הגאון חיים קנייבסקי) **מ-10% ומעלה ויש אומרים** (מר"ן הרש"ל"צ עובדיה יוסף) **מ-51% ומעלה מ"מ כולם מסכימים שלכתחילה עדיף לקנות בחנות עם הכשר ששם אין בעיה של ערלה [בכלל אפילו של אחוזי ערלה נמוכים] ומעשרות.**

בעקבות המצב מארגנים 200,000 חתימות של יהודים שמקבלים על עצמם לא לדבר בשעת התפילה וקריאת התורה למשך 50 יום, כל המקבל על עצמו שמו יוזכר על הציונים של רשב"י במירון, רבי מאיר בעל הנס בטבריה, האר"י הקדוש בצפת, ותוספות יו"ט **לפנות לנייד: 052-7120189 משעה 16:00 ואילך** כמו כן דרושים גבאים ומתנדבים לקבל טפסים להחתים אנשים.

מנין שחרית באשדוד בימים א-ו ב-6:30 בבוקר [קורבנות] ב"כ אהבה ואחווה רח' הראשונים אזור א'